

УВОДНИ ДУМИ

През 1998 г. индивидуалният проект “Писатели и досиета” бе спонсориран от фондация “Отворено общество” и от БАН със средства за закупуване на компютърна техника. Едноименната книга е резултат от петгодишна издирвателска работа, включваща следните дейности: проучване на секретните досиета на писателите Димитър Талев, Владимир Василев, Трифон Кунев, Змей Горянин, Цвети Иванов, Фани П. Мутафова, Чавдар Мутафов, Славчо Красински в архивите на бившата Държавна сигурност в МВР; проучване на персонални и общи архиви в Държавен исторически архив, свързани с темата; издирване на частни архивни сборки; усвояване на книги и публикации от старата преса преди II световна война; на персонална и обща библиография “от и за имената”; срещи с роднини и съвременници; събиране на илюстративен материал – снимки и факсимилета по темата; На основата на този огромен документален масив са написани очерците, посветени на видни български интелектуалци, репресирани след деветосептемврийския преврат през 1944 г., съдени от народния съд, хвърлени в затвора или в комунистическите концлагери и преследвани от Държавна сигурност до края на живота им. Към всяка от статиите е приложен документален раздел, съдържащ подборка от автентични текстове от секретните досиета – дознания, рапорти, план-мероприятия за разработка на следените лица, донесения от тайните агенти на ДС, разпити на обвиняеми и свидетели пред т. н. “народен съд”. Направен е обзор на неизвестната публицистиката на Димитър Талев, Цвети Иванов, Фани Мутафова, кратък анализ на фейлетоните на Трифон Кунев и непубликуваните записки на Змей Горянин за Македония, литературоведски наблюдения върху неиздаваните фейлетони и лириката на Славчо Красински. Към всяко от заглавията е приложена “Библиография на използваните източници”, а към целия корпус – Именен показалец с 404 имена, както и непубликувани снимки и факсимилета.

За пръв път излизат наяве неизвестни факти и събития от биографиите на творците и от културния живот на страната за един обширен период от време – между 1923 и 1961 г. Събраният документален материал ревизира канонизирани представи за автори и произведения и представлява богата фактологична основа за по-нататъшни изследвания в областта на литературната история, социологията, политологията, културната антропология и народопсихологията.

Част от посочените заглавия, в съкратен вид бяха публикувани във в. “Литературен форум” през 2000–2001 г. и предизвикаха силен обществен резонанс. Очеркът “Сянката на Златорога” спечели наградата на националния конкурс на вестника, посветен на 150 годишнината от рождението на Иван Вазов и Захари Стоянов през 2000 г. В темата постепенно се включиха и други изследователи, наследници и съвременници на репресираните писатели извадиха скрити архивни матери-